

spraakmakers

THOMAS WILLIS



Hersenkraker

tekst en beeld:
Jan Hein van Dierendonck

Anne Green was een door een landjonker verkrachte dienstbode, die in 1651 tot de strop werd veroordeeld wegens vermeende baby moord en die tijdens de terechtstelling maar niet wilde sterven. Vrienden rukten zo hard aan haar benen dat de politieofficier bang was dat het touw zou breken. Na een halfuur hangen, werd haar lichaam in een kist gelegd en voor een 'leerzame sectie' overgebracht naar twee jonge anatomen, Thomas Willis en William Petty. Die troffen een zachtjes rochelende Anne aan in de kist en haalden vervolgens alles uit de kast (zelfs aderlating!) om haar 'tot leven te wekken'. Wonderwel knapte ze volledig op en ze werd een bezienswaardigheid. Ze kreeg een baantje in de Oxfordse universiteitskliniek en ze hielpen haar zelfs aan een echtgenoot.

Het voorval bleek vooral gunstig voor de carrière van Willis. Uiteindelijk werd hij zelfs de bestbetaalde arts van Engeland. Eeuwige roem verwierf hij echter als onderzoeker, als grondlegger van het hersenonderzoek en de vergelijkende anatomie. Willis bedacht termen als neurologie, psychologie, hemisfeer, corpus striatum, corpus callosum, cerebellum, medulla en reflex. Hij snapte dat de grijze stof de zetel is van het verstand en dat vele, onder

meer door hemzelf beschreven neurologische en psychiatrische aandoeningen niet het werk waren van duivelse geesten. Hij was bovendien een pionier in wetenschappelijk teamwork: zijn hersenproject werd mede gedragen door giganten als Richard Lower (eerste bloedtransfusie) en Christopher Wren (de latere architect), een club van Virtuosi die een belangrijke rol speelde in de oprichting van de Royal Society. In 1663 verscheen *Cerebri Anatomi*, een prachtig geïllustreerd werk over de organisatie van de hersenen.

Thomas Willis werd in 1621 nabij Londen geboren in een koningsgezinde omgeving. Dat hij betrekkelijk weinig geneeskundeopleiding heeft genoten (zowel door geldgebrek als door de burgeroorlog), zal debet zijn geweest aan zijn frisse en praktische kijk op dingen. Hij had ook de tijdgeest mee: door de overwinning van de puriteinen verschoof de aandacht van boekenwijsheid naar het doen van experimenten. Willis werd in 1660 hoogleraar in Oxford, maar verhuisde in 1667 op verzoek van de aartsbisschop van Canterbury (die zowel zijn vriend als patiënt was) naar Londen, waar hij acht jaar later bezweek aan een longontsteking.